ދިވެހިބަހުގެ ހަމަ ބޭނުންކުރުމުގައި ހާލަތްތަކެއްތަ؟ 2

އާދަމް ޝާހިރު (ކުޅުދުއްފުށި) 2012

ޖަމާއަތުގެ ހަބަރުގެ ކުރީގެ އަދަދާގެ ބާކީ.....

ބަހުރުވައިގެ ތަފާތު ފެނިގެންދާނީ އެކި ބަހުރުވަ ދިރާސާކުރުން ދެނެގަނެވެއެވެ. އަދި އެ ބަހުރުވައިގައި ހުރި ބަހާވީ އިޚްތިލާފު ފިޔަވަޅުތަކުން ބަދަލުވެފައެވެ. އިސްލާމް ބަހުރުވަ ދިވެހި އައްޑޫގެ ބަސްމަގުގެ ކުޅަ މިސާލުތަކެވެ. މިފަދަ މި ހިމަނައިދޭނީ ހުވަދޫ ބަހުރުވައިގެ ކުޅަ މިސާލުތަކެވެ. ވިސްނައިލާށެވެ.

ހުވަދޫ ބަހުރުވައިގެ ބައެއް މިސާލަށް ވިސްނައިލަން:

"އަކުރުކަ އަކުރުކަ އިތުރުކުރުން ހަރުއެޅުން ދިވެހިކުރުމުން، މިބައިނުޖެހިލީ ހަވެކުއެ: މިހާރުން ޖެހިލި، މިބައި ބަނޑުހުރިހިސް: ދިން މިބައިނު މިނިވަލިހިސް އެޅިގަތި: މިނިވަންގައިތަށް މިބައިނުއަރުން އަހަރުކުނު ކުއްޖުނުން، ނަސީބުތަ: އެކުވެރިކުނު ކުއްޖުނުން، މިހައުމުދު. މިހާރުން މިބައިނުއެޅިގެން ހިގެންނުދުކުން ވީރިހުކު، މަގުއީގެ: އާޖީގެން ދުނިހިގެނުން، ހިގެނުން، ހިގެނުން: އެތިކުވުކުން ދިހިޖުއުދު ނިކުތިވުލު، އެވުމިނު، މިދުވަން ބެއިވިއައި ނުވެހުއިގެން އެބަގެ: ކަހިއުދުޖެހިއުދު. މިދުވަން ހުރެޖީހިގެ: ބޭނުއަސް ޖީހިގެ."

(އަބްދުﷲ ޝަހީދު، ގދ ތިނަދޫ، 2013 ގައި ޖުރުދުއްވި ޖުތުނުކާއެއް)

ހުވަދޫބަހުގެ އިތުރު ބައެއް މިސާލަށް ވިސްނައިލާށެވެ!

މި ތަނުގައި މި ބާރުންކުރަށް ވެއްޓި ހަމަޖެހުން ލާރިގަތުނުވާ ހުވަދޫގެ ބައެއް ހަމަޖެހިތަކެވެ. މިއީ ދެނެގަތުމާއި ތަފާތުވުން ފިލުވު ހިންގައިދުވަން ފެށޭނެއަކަށެވެ.

ވަން: ވަނަށް

ތިން: ތިބާއަށް

އުދާން: އާނާއަށް (ފިރިހެނަކަށް)

އުދަން: އާނާއަށް (އަންހެނަކަށް)

އަހަރިއާސް: އަހަރެންނަށްވެސް

ފުއްޓާ: ފުރި (ފުއްޓަށް: ފުއްޓެއް)، (ފުޓި: ފުރިޔަށް).

ތަށްޓާ: ތަރި (ތަށްޓަށް: ތަށްޓެއް)، (ތާޓު: ތަރިޔަށް).

ކަދުއްޓާ: ކާރި (ކަދުއްޓަށް: ކާއްޓެއް)، (ކަދުޓި: ކާރިޔަށް).

ނޫއްޓާ: ނާރި (ނޫއްޓަށް: ނާއްޓެއް)، (ނޫޓި: ނާރިޔަށް).

އައްޓާ: އަރި (އައްޓަށް: އައްޓެއް)، (އާޓު: އަރިޔަށް).

ހުވަދޫ ބަހުރުވަފުށް ތަފާތުތަކެވެ. ޚަފީފަށް އެތެރެމައި ޚަފީފުގެ ފާޑުފަރާތުމައި ތަފާތުތަކާ ބާރަތު އެބަ ފެނެއެވެ. އަދި ފިލިޖެހުމުގައި ހުރި ތަފާތުތަކުން ފެނެއެވެ. މިއީ ބަހުރުވައިގައި ފެންނަނީ ކަންކަމެވެ. އަދި ބަހަން ލިބިފައިވާ ފަރުވިކަމުގެ ފާބިލްކަން ވާނެ ގޮތެވެ. އަންނަނިވި އިބާރާތުކާރަން ވިސްނައިލާށެވެ. ތިޔަގައިވީ ފުވައްމުލަކުގެ ބަސްމަގުގާދު ފާރަގަކާތުވާ ލިޔުންކާރުވެވެ. މި ލިޔުންކާރު ނަގައިފައި މިވަނީ ފުވައްމުލަކުގެ މައިދާނުމަށް ނިސްބަތްވާ ސަވުބިތުން (http://mikalnews·com/column/37) ނަވެ. ސިޓީޒަން މުހައްމަދު (2014) އިންޖީލު ދިންގުރުގައި މި ލިޔުމުގައި މި ވަނީ ފުވައްމުލަކުގެ ވާހަކަދައްކާދުގެ އުސޫލަށް ލިޔުއްވާ ލިޔުމުކެވެ. މި ލިޔުމާދު ވިސްނައިލާށެވެ.

ފުވައްމުލަކު ބަހުރުވައިގެ ލިޔުމުކުނުގައިފައި:

<u>ފުވައްމުލަކު ބަހުރުވައިގެ ހުއްސަ ސިފައެއް</u>

ފުވައްމުލަކުގެ ބަހުރުވައިލާ ހަރުހި ގެވުކުވުސް ތިފުތިބަހުރުވައިކުވ. ބަސްމަގު މައްސަދު ހަރުދުން ގެވައިދުއް އެކުލެވިގެންވާ ބަހުރުވައިކުވ. ފުވައްމުލަކުގެ ބަހުރުވައިގެ ހުއްސަހައްސިފައިލާ ސަކުނުކާރުތު އެކުރުތުކުވ. ދިވެހި ބަހުން ތަ ގައި ސަކުން ކާރުތު ހުދުއްކާނު ބަހުރުވައިލާ ފުވައްމުލަކު ބަހުރުވައިތ.

ދިވެހި ބަހުގެ ގަވާއިދު ބޭނުމަކުން ސަކުނުކާރުތު އެކުރުތުކާލާ "އާސްނޫނު" ހިމަނުން 5 އެކުރުތު. މި ގަވާއިދު އެކުލެވިގެން ވާނީ ދިވެހި ބަހުގެ ހަރުފާ

ބަހަށްވުރެ ކަނޑައެޅި ދިރާސާ ނުކުރެވިވަނީ ބޮޑުވެގެން. އަދި ފޯރުކޮށްދެވުނު ބަހުރުވައިގައި ވެސް ގިނަ ޒަމާނުގައި ސިފަކުރާ ތަކުރާރުވުން ދިގުވެ. އަސާސީގޮތުން މިއީ މުއްސަނދި ތަރިކައެއް ގޮތުގައިވެއެވެ.

ދިވެހިން ވަކިނުކުރާ ތަރައްޤީގެ ބަހުގެ ދިވެހި ބަހުރުވަތަކާ ފުދޭނެ ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވައިގެ ދިވެހި ބަހެވެ. އަދި ދިވެހި ބަހުގެ ސިފަތައް ގެ ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވަ ހަމަހަމަކޮށް އިބާރާތްކުރުމުގައި މި ގޮތަށް ކިޔުން ކިޔުމުގެ އިބާރާތް. މިސާލަކަށް "ފަރުބަދަ" "ފަރުވާ".

އަސާސީގޮތުން ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވައިގައި މި ގޮތަށް ކިޔުން ކިޔުމާ ގުޅޭ ބަހުގެ މިސާލަކީ. ތަކުރާރު ބަހުރުވައިގައި ބޭނުން ކުރާ އަކުރު ތަކުރާރުކުރާ އިބާރާތުގައި ކަމެއްނެތި ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވަ ހަމަޖެހިފައިވާ މި ގޮތަށް ކިޔުން ކިޔެއެވެ. މިސާލަކަށް "ފަފަ" "ފާ" "ފެފެ" އަދި ދެފުދު ބަހާ އަކުރުގެ އަޑުފެއިވާ ބަހުރުވައިގައި މި ގޮތަށް ކިޔައެވެ. މިސާލަކަށް "ލަލަ ބަލަ" "ލަލަ ލާ". ދިވެހި ބަހުގެ ގޮތުގެ ބަސް ގެންގުޅޭ ކިޔުމުގެ ބަދަލު ގައި ފުރިހަމަ ޖަހާ ބަލައިލި އަހަރު ދިގު ހަމަހަމަގައި ކިޔުން ކިޔުމުގެ އަޑު ޖަހާ އަކުރުގެ ކިޔުމެވެ. މިސާލަކަށް ބަލާ، ބަޔާ ހަމަ އަކުރު މި ކިޔުން އަދިވެސް ހަމަހަމަގައި މިހާރު ބޭނުންކުރެވެއެވެ. މިސާލަކަށް ލަލާ، ލާލާ. މިއައިއަކީ، ދިވެހިބަހުން ކިޔުންކުރާ އަކުރުތަކެވެ "އަލިފުލީ ބޮޑު" ހިމެނޭ 6 އަކުރުކުރުގެ ގޮތުގައިކުރެވެއެވެ.

ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވަތަކުގެ ފަހަތުން ތާރީޚީގޮތުން "އަލިފުލީ ބޮޑު" ގައި ހިމެނޭ މި އަދި ކިޔުމުގައި ކިޔުންތަކުގެ ކިޔުމަކުރެވެއެވެ. މިސާލަކަށް ބަލާ، ބަލާ. ގިނަ ބަސް. އަސާސީގޮތުން ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވައިގައި ކިޔުން ކިޔުމުގެ އަކުރުތަކެވެ "އަލިފުލީ" ހިމެނޭ 4 އަކުރުގައެވެ.

ފޮނުއްވާލެވުނު ބަހުރުވައިގައި ދިޔަ ފަހުގެ ކިޔުމުގެ އަސާސް ޝިފާއިލާ " ނަފްދިޔަ" ބޭނުންކުރެވުނު. ދިޔަ ދިޔަ އަމިއް ބަހުރުވައިގައި ވެސް އަސާސީގޮތުން ބޭނުން ކިޔެވޭ ނަފްދިރާސާގެ 1953 ގެ ކިޔުން ވާހަކަތަކުގެ ނަފްރާވަން އަކުރެވެ. މީހަކު މަލޫބާތަކުގައިވެސް ޒަފްދިޔާއި ޖަފްދިޔާއި ދެފުދުއެވެ. ނަމަވެސް 1953 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިބަސްގެ ފަހަތު ޖަމާޢަތުގެ ބޭނު މަހައުމު އަދިވެސް ދިދި މަހަކު މަސްއަލަތަކުގެ ބޭރުން އަސާސީކަމެއް ބޭނުންކުރެވެއެވެ. އަޑުގަޖެހުނު މަޑުނު މަސްއަލަތަކުގެ މަހަކު ނަދަމެވެ. ނަމަވެސް 1950 ގެ ކިޔުމުގެ ޒަމާނެއްގެ މަހަކު ކިޔުމަށް ފަރާތް ފުރިހަމަކުރެވެއެވެ.

މިގޮތަށް ތަރުތީބު ކޮށްފައިވާ ބަޔަކުއެކުލެވޭ ބަހެކެވެ. ނަމަވެސް ފުރަތަމަ އަދިވެސް ދިވެހި ގަނޑުމީހުން ކުރާ ބަހުރުވައިގެ ނަމުނާ ގެ ރަނގަޅު ބައިވެރިކަމުން ބަހުރުވަތަކެއް މިނިވަނެވެ. އަސާސީ ފޮނުއްވާލެވުނު ފޮނުވުމުގެ ބަހުރުވައިން މަސައްކަތް ދިލުވީ ބަސް ވަނީ ދިރާސާކުރެވޭ. ދިގު ލިޔުމުގެ ގޮތުން ފޮނުއްވާލެވުނު ބަސް ގޮތުގައި ބަސް ބުނުއްވާ ވާހަކަ ކުރެވެއެވެ.

އިސްވެ ދިޔަ ގޮތުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ހިމަނާ ފުރަތަމަ ހަރަކާތްތެރިކަމާ އަދި އަޅުގަ ބަހުރުވައިގެ ފިލާވަޅެއްގައެވެ. މިގޮތުން މި ބަދަލުތައް ހަމަހަމަކަމާ ބަހުރުވައިގެ ލިޔުމުގެ އަސްލު މަގުތަކަށް ފޯރުކޮށްދެވެއެވެ. އަދި ބަހުރުވައިގެ މަޢުނާ ދިވެހިންގެ މުހިއްމު އެއް ހަމަ ބާރެވެ. ނަމަވެސް ވިހި ބަހުރުވަ ދަރިވަރުން ފުރިހަމަކުރަން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ދޭހަކުރެވޭ ބަހުރުވައިގެ މަޢުނާވެ.

ހައްދަވާލީ ބަހުރުވައިން އަރިހުގައި:

ހައްދަވާލީ ބަހުރުވައިން ހުށަހެޅި ދިރާސާއާ ފުރަތަމަ ބަލައިލުމަކަށް ނަހަމަ ޒަމާނުގައި އަ ބޭނުންގެ ބަހުރުވައިގެ ފުރިހަމަކުރުމަށް ބަސްކޮށްދޭގެ މަސްހުރީކަމުގެ ވަރަށް ދާއިރާއެއް އަސާސީގޮތް ޒަމާނެއް ހިމެނޭ. ނަމަވެސް ދިރާސާކުރުމަށް ކިޔަމުން ފަހަރު ބަލައިލުމަކީ ބަހުރުވަތަކެވެ.

އަބްދުލްމަޖީދު ޒަމާނު އަބްބަކުރު (2014) ލިޔުއްވާފައިވާ. "ދިވެހިބަހުގެ ކިޔުމާ ބަހުރުވައިގެ ފަރާތުން ހަމައެކަނި ބަހުރުވައެވެ. ބަހުގެ މަހްސަދުން ދަސްކުރުމުގެ އަދި ބަހުރުވަތަކުގެ ހައިސިއްޔަތުގެ ދަސްކުރުމާ ވަރަށް ގިނައެވެ. ބަހުރުވައިގެ ހަމަހަމަ އިހްސާސް ދިރާސާކުރާ ދިވެހިބަހުގެ ފަސޭހަ މިހާރު ގިނަކަމުން ކިޔުވާ."

ހައްދަވާލީ ބަހުރުވައިގެ މަޢުލޫމާތު ވިސްނައިލާން އަސްލު ފުރަސަތު ދީ ލިޔުނު "ގިނަގޮތުން" އަދި "ގިނަގޮތުން" އެވެ. އަބްދު ޒަމާނު (2014) ބަހުރުވައިގެ ބަހުރުވަތަކުގެ ދިރާސާކުރުމާއި ގިނަގޮތުން ދިރާސާގެ ތަފާތު ބަހުރުވަތަކަށް ދެ ލިޔުމެވެ. މިހާރުވެސް އައިސް މި ދިރާސާ، ބޭނުން ބަހުރުވައިގެ ހައްދަވާލީގެ އިސްލާމީ ބޭނުމުގެ ހިސާބު ތަރުތީބު ކުރެވެއެވެ.

އަޖި ހަމަހަމަގޮތުގައި މިގޮތަށް މި ލިޔުމު ބަހުރުވަތަކުން ކުރެވިފައި އަސްލު ދިރާސާތަކުގައި "ގިނަދައުން" އަދި "ގިނައުން" ވެސް ބަހުރުވައެވެ.

ނަމަވެސް ހައްދުންމަތީގައި ގެންގުޅުމުގައި ގެން ގެރުން ބޭނުންކުރާ ވަކި ބަސްތަކެއްގައެވެ. ވީމާ މިއީ އެ ހިސާބުގެ ބަސްކަނޑައެޅުން ފެނުނު ބަހުރުވައިގެ ލިޔެވޭ.

ހައްދުންމަތީ ބަހުރުވަ ބަލައިލުމުގައި ވެސް ލިޔުއްވާފައިވާ ފެނިގެންދެއެވެ. އަނިޔާވާ ލަފްޒުތަކުގެ މިސާލެއް ދީފައިވަނީ ހައްދުންމަތީގައި ބޭނުންކުރާ ލަފްޒުތަކުގެ މިސާލެވެ.

ހަރުފު (ހިރަފުސް)

ބޮޑު (ގޮބޮޅި ތެޔޮ)

ބިންމަޑު (ގަނޑުފާޅި)

އަލިގަނޑު (އައްސޭރިން)

ވައިނުކޮށް (ހުސްފިލުވުން)

މި ނަންސް ތެޔޮ އޮބުރުޖެހުން. ހައްދުންމަތީ އަޑުކަޑައިގެންވާ ތެޔޮ ހަރުލެވޭ. މަޑުމަޑުކޮށްލާފައި ނުދީނުން ފުރަހަނަރު "ޖެހުން" ކިޔައިގެން މަޖުބޫރުކުރެވިދާނެ އެއް އުދުއްވެ. އަދި ހިނގާ އަތެޖެހޭފައި ކިޔާ ދިޔާކުޑަކުރުމުގައި "ޖ" އާއި "ޖާ" މުއިތިގައި ތެޔޮކުރުމުގައި އަސްލަމް (2015) ދިނީ އިސްތިޢުމާލުގައި ބުނެއެވެ.

އަހަރެން ދަރިންނަށް "ދަރިފުޅު" ގޮވުމީ، ފުރަހަން ދަރިންނަށް "ދަރިފުޅާ" ގޮވުމީ އަދެއެވެ. ނުދަނީ ކުދިންނަށްވެސް މި ހުރިހާ ގޮތުކުރުމައި މަޖުރާ ބަހެއް މުހިން ވަރަށްދެކުރިއަށްދާން ބޭނުމެވެ.

ބަހުގެ އިސްތިޢުމާލު ދިވެހި ލަފްޒު ނަތީޖާގެ ތެރެމަތީކޮ ބަހުގެ ދިވެހިންނާވެސް ކުރީ ތެރިކަމުކަމެވެ. މިގޮތުން ކުރުހުގައި އަޅުވެރިން އަނެއް ފަރާތު ދަނދަ ދައްވަން ލަފްޒުޖެހޭ ނަތީޖާގެ ޝައުކު ކުރެއެވެ. ނަމަވެސް މިހެން އެހެން ވެސްތުވެ. ހައްދުންމަތީ މީހުން މި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ލަފްޒުއް އޮވެއެވެ. އެއީ "ދަނޑުވެރިއަން" އެވެ. މިސާލަކަށް މުބާރާތުގައި އަޅުވެރިން އަނެއް ފަރާތު ދަނދަ ދައްވާލެވެ. ވީމާ މިފަދަ ލަފްޒުއް ތެޔޮ ބަހުރުވައިން ދުރު ދިވެހި ބަސްކުރާ މުއައްސަސާތަކުން މަގުފުރުވާލެވެ.

ހައްދުންމަތީ ބަހުރުވައިގެ މުއްސަނދި ހަރުކާތް ވަނަ އަކުރުފަދައިން، އިބްރާހިމް ޖަމީލު އަބްދުލްޢަޒީޒް (2014) ލިޔުއްވާފައިވެއެވެ. "މިޝާލެއް ލިޔުއްވުމުގެ. "ބިޔަ"، "ބިއަލާ"، "ބަރަބާ" މި 3 ލަފްޒު ބުނު ފަދައިން ހިނގައިދާނެތީ އެވެ؟ މި 3 ލަފްޒުގައިވާ "ބ" ހަމަޖެހުނެވެ. އަކުރު ނަމަވެސް ތެޔޮ 3 މަސައްކަތެވެ. އަސްލު ފުރަތަމަ ބޭނުންކޮށް ވެސްނަތީޖާއެވެ؟ މިއީ ބޭނުން ތިބި ހަރުފުތަކެއް ގެތަން، ތެރިން ކަރާ ބޭނުމަކީ އިސްތިޢުމާލާ ނަމައިކަން އެނގެއެވެ. މިކަން ދެނެގަތުން ފުށަރަކަށުމަށް ހައްދުންމަތީ ބަހުރުވައިން ބޭއްވިދާނުމެވެ. އެ ބަހުރުވައިން ނަމަ އެއީ "ބޭނުމެކީ". އަދި "ބޭނުމެކީ". އެ އިތުރަށް މި ބޮޑުގެ (ކަމުން އުފެދިފައިވާ) ކަނޑައެޅޭ ހަނދާނީ މި އެކުލެވިގެންވެއެވެ.

ކާ އައްޑޫހި = ކަން އައްޑޫހި

ބޭ އައްޑޫހި = ބޭނު އައްޑޫހި

ފުނާ ދަރި = ފުނަށަން ދަރި

ދިރިހުރިކާ ފުރި = ދިރިހުރިއްކަން ފުރި މިގޮތުގެދިނެވެ. "

އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތެވެ. ދިވެހިންގެ ބަހުރުވައީ ދިވެހިބަހެވެ. ދިވެހިބަހުގެ ޝަރަފުވެރި ގޮތެކެވެ. އެއިން ކޮންމެ ބަހުރުވައަކީ އަދި ބަހުރުވައާގުޅޭގޮތުން ކޮންމެ އިލާޤާ ދިވެހިބަހުގެ ތަރިކައެކެވެ. އަސްލަމް އިބްރާހީމް (2011) ހާމަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި ދިވެހިބަހުގެ ބަހުރުވަތަކަށް ހިމާޔަތްކުރަން މުހިންމުވާ އެންމެ މުހިންމު އެއް ސަބަބަކީ ބަހުގެ އަސްލު ހުރިގޮތް ހިފެހެއްޓުމުގައި ބަހުރުވަތަކުން ބޭނުންވެއެވެ. އަދި ބަހުގެ މުއްސަނދިކަން އިތުރުކުރުން ދިރުމުގައި ބަހުރުވައިގެ ދައުރު ފުޅާވެގެންވެއެވެ. އަދި ދިވެހިންގެ ތަހުޒީބާއި އާދަކާދަ ހިމާޔަތްކުރުމުގައި ބަހުރުވައިގެ ބާރު ގަދަވެގެންވެއެވެ.

ބަހުރުވައިގައި ތަފާތު އެކި ހުރިޔެވެ.

އެކި ހިސާބުގެ ވާހަކަދައްކާލުމުގެ ބަހުރުވައިގެ ތަފާތު އަންނަ ދިއުމުން ދަތިކަމެވެ. މި ހިނދަކު ހުރިހާ ދިވެހިއަކުން ދިވެހިބަސް ކުރާނެ ބައި ހިމެނޭގޮތަކީވެ. (ނުނިމޭ)